

Eva Gabrielsson, de levenspartner van thrillerschrijver Stieg Larsson, trouwde niet en liep zo de auteursrechten en de royalty's mis. Trouw, is nu haar advies.

Walgen van de Stieg-industrie

INTERVIEW

Petra Sjouwerman
Stockholm

Ze ziet er opgewekt uit. Toch blijft Eva Gabrielsson (56) tijdens het hele gesprek op haar hoede. De levensgezel van de overleden Zweedse misdaadschrijver Stieg Larsson wordt naar haar zin al te vaak benaderd door gelukzoekers die een graantje willen meepikken van, wat zij noemt, de Stieg-industrie. „Ik walg ervan”, zegt ze emotioneel. Die industrie hangt van slordigheden aan elkaar, vindt ze, en daar zijn volgens haar de vader en broer van Larsson schuldig aan. De 'hete aardappel' – *hetpotatis* – is voor haar het beheer van de auteursrechten.

„De Engelse uitgever heeft in de vertalingen hele dialogen veranderd. Die waren in hun ogen te ruig en daarom hebben ze die meer salonfähig gemaakt”, aldus Gabrielsson. „Eigenlijk had ik die deals met uitgevers moeten sluiten. Ik had de kwaliteit van de vertalingen en de verfilmingen beter bewaakt.”

Op het aanbod van 2 miljoen euro dat de vader en broer haar vorig najaar via een Zweedse krant deden, ging ze niet in. Op dit moment zijn er al 30 miljoen euro aan royalty's binnen. De twee partijen voeren gesprekken, maar over de inhoud daarvan wil noch Gabrielsson, noch haar advocaat uitspraken doen.

„Trouw”, luidt dan ook haar advies aan Zweden die ongehuwd samenwonen. „En regel je zaken goed als jij of je partner creatief werk doet of een bedrijf begint”, zegt Gabrielsson, die in haar net verschenen boek haar eigen geval en dat van een aantal anderen beschrijft. Haar 'geval' leidde na het enorme succes van de overleden Larsson tot grote discussies in Zweden en zelfs tot Kamervra-

gen. Vorig jaar stelden parlementsleden opnieuw voor om de Zweedse wet op het samenwonen zo te veranderen dat de rechtbank – op basis van duur van de relatie en van gezamenlijke financiën – kan beslissen of de erfenis in plaats van naar de bloedverwanten toch naar de overlevende partner gaat. Maar niet tot een wetswijziging kwam het niet. Wel kreeg Gabrielsson steun uit onverwachte hoek. Een Noorse website roept lezers op om voor elk boek van Larsson dat zij kopen, een bedrag over te maken naar Gabrielsson. Op www.supporteva.com kunnen lezers die 'geïrriteerd' zijn over de gang van zaken 2,50 euro per boek of film doneren. 'Ben je verontwaardigd?' Doneer 5 euro. Woest? Honderd euro', staat er op de site. Tot nu toe is er ruim 12.000 dollar binnengekomen.

„Over trouwen hebben we het meerdere keren gehad, maar we vonden het uiteindelijk te gevaarlijk. Ik weet niet hoe het in Neder-

land is, maar in Zweden zijn persoonlijke gegevens, tot belastingen aan toe, voor iedereen toegankelijk. Je kunt dus heel makkelijk uitzoeken met wie iemand is getrouwd. In de jaren negentig vond de politie bij

'Hij wilde mij beschermen door niet met me te trouwen'

een huiszoeking bij neonazi's een dodenlijst. Natuurlijk stond Stieg daarop. Ik was altijd bang dat er iets met hem zou gebeuren. Hij wilde mij beschermen door niet te trouwen”, aldus Gabrielsson. Die angst lijkt niet ongegrond, want in de jaren

negentig waren Zweedse neonazi's erg gewelddadig. Zij schoten twee politie-agenten en een vakbondsleder dood. Een collega van Larsson liep ernstige verwondingen op nadat een bom onder zijn auto ontplofte.

Een testament vonden ze niet nodig. „We hadden destijds gewoon geen geld, we hadden alleen ons appartement.” Toen Larsson zes maanden voor zijn dood het contract met de uitgeverij ondertekende, zou hij een voorschot krijgen van ruim 50.000 euro. Dit geld zou op de rekening van een nieuw op te zetten bedrijf van Larsson en Gabrielsson gestort worden. „Een bedrijf opzetten – de uitgeverij zou ons hierbij helpen – kwam in onze ogen neer op een testament, want als er met de een iets zou gebeuren, was er nog altijd het bedrijf. Maar ik heb het geld nooit gezien en het bedrijf bleek niet te bestaan. Stieg was hopeloos in praktische zaken.” Zelf ging ze ervan uit dat alles was geregeld.

Op dit moment legt Gabrielsson de laatste hand aan haar boek over de jaren na de dood van Larsson, over het slepende conflict met de vader en broer en over de Millennium-trilogie. Het boek is gebaseerd op dagboekaantekeningen, mails en briefwisselingen. Tegen de Scandinavische pers verklaarde Gabrielsson dat ze tijdens het leven van haar vriend met hem over de inhoud van de boeken discussieerde en het proeflezen voor haar rekening nam. Na twijfel over het auteurschap van Larsson – toen twee ex-collega's een paar maanden geleden verklaarden dat Larsson nooit uitblonk in schrijven – beweerde Gabrielsson ineens dat ze 'medeverantwoordelijk' was voor de inhoud van de boeken. Diverse media omschreven haar daarna als medauteur. Dat woord heeft ze zelf nooit in de mond genomen. Maar vertellen hoe het nou precies zit, wil ze niet. In elk interview verwijst ze naar haar boek dat eraan komt. „In mijn boek presenteer ik feiten, want ik wil een einde maken aan alle speculaties.” Maar nu al is het boek omringd met geheimzinnigheid, omdat het uitkomt bij een nog onbekende Franse uitgever. Volgens Gabrielsson het idee van een vriendin.

„Met het boek wil ik iets terug doen voor de fans. Ik beschrijf wat of wie we in gedachten hadden in Millennium. Het personage van de chirurg, die de kogel uit het hoofd van Lisbeth Salander verwijderd, is bijvoorbeeld gebaseerd op een vriend van ons, een moderne held die heel veel levens heeft gered. Ik vind het daarom vreselijk dat de Zweedse uitgeverij op verzoek van de vader, die deze chirurg ook kent, de naam van dit personage heeft gewijzigd”, aldus Gabrielsson. „Daarom vind ik de media-aandacht die ik krijg prettig. Na de dood van Stieg was ik niemand. Nu ben ik weer iemand.”

Touwtrekken om de erfenis van Stieg Larsson

De Zweed Stieg Larsson (1954-2004) was journalist en expert op het gebied van extreemrechts en neonazi's. Zes maanden voor zijn plotse linge dood – hij zonk ineen nadat hij de trap nam naar zijn kantoor op de zevende etage, omdat de lift niet werkte – leverde hij drie vuistdikke manuscripten af bij een uitgeverij in Stockholm. Hij maakte zelf het enorme succes van zijn trilogie niet mee. 'Vrouwen die mannen haten', 'De vrouw die met vuur speelde' en 'Gerechtigheid' werden een internationale kaskraker en maakte van Larsson de best verkochte auteur van Europa. Maar levensgezel Eva Gabrielsson, die dertig jaar met hem samenwoonde,

De succesvolle trilogie van Stieg Larsson: 'Vrouwen die mannen haten', 'De vrouw die met vuur speelde' en 'Gerechtigheid'

zag geen kroon van de royalty's, omdat ze niet getrouwd waren en er ook geen een testament was. De wettige erfgenamen van Larsson, zijn vader Erland en broer Joakim, zijn inmiddels multimiljonair. Het conflict tussen de twee partijen sleept nog voort.

Gabrielsson heeft net een boek geschreven over de Zweedse wet op samenwonen, om anderen er attent op te maken dat samenwonenden niet van elkaar erven. In het najaar verschijnt bovendien haar boek over de nasleep na Larssons dood, 'De jaren na Stieg.'